

**PLÁN VÝCHOVY A PÉČE O DÍTĚ,
s názvem**

***„Nechte mě chvíli,
já si to rozmyslím...”***

Podle §10 odst. 2 zák. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v
dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, zák. 563/2004 Sb. Školský
zákon dále podle Rámcového vzdělávacího plánu předškolního
vzdělávání

Obsah

1 Identifikační údaje dětské skupiny

- 1.1 Název dětské skupiny
- 1.2 Statutární zástupce, zpracovatelé
- 1.3 Údaje o poskytovateli
- 1.4 Ostatní data

2 Obecná charakteristika dětské skupiny

3 Podmínky výchovy, péče a vzdělávání v dětské skupině

- 3.1 Věcné podmínky
- 3.2 Životospráva
- 3.3 Psychosociální podmínky
- 3.4 Organizace
- 3.5 Řízení dětské skupiny
- 3.6 Personální zajištění dětské skupiny
- 3.7 Spoluúčast rodičů
- 3.8 Podmínky pro výchovu, péči a vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
- 3.9 Podmínky pro výchovu, péči a vzdělávání dětí nadaných

4. Organizace výchovy, péče a vzdělávání v dětské skupině

- 4.1. Charakteristika organizace výchovy, péče a vzdělávání v dětské skupině
- 4.2. Pravidla pro zařazování dětí do dětské skupiny
- 4.3. Kritéria pro přijímání dětí do dětské skupiny

5. Charakteristika plánu výchovy, péče a vzdělávání

6. Obsah plánu výchovy, péče a vzdělávání v dětské skupině

7. Evaluační systém a pedagogická diagnostika

1. Identifikační údaje

- 1.1. Černokostelecká dětská skupina ROZUMu a Černokostelecká dětská skupina ROZUMu II v Kostelci nad Černými lesy (sídlo: Kutnohorská 552, Kostelec nad Černými lesy)
- 1.2. Statutární zástupce, zpracovatelé (jména nebo pozice zpracovatelů)
PhDr. Vladislava Bártová - ředitelka poskytovatele
Hana – vedoucí dětské skupiny
- 1.3. Údaje o poskytovateli služby péče o dítě v dětské skupině
Ústav ROZUMu, z.ú.
IČ: 04479289
se sídlem Oplany 77, 281 63 Kostelec nad Černými lesy
- 1.4. Platnost dokumentu doba neurčitá

2. Obecná charakteristika dětské skupiny

- 2.1. Poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině ROZUM se zaměřením na rozvoj učení a myšlení dle prof. R. Feuersteina, je Ústav ROZUMu, z. ú. Název vznikl spojením začátku slov ROZvoj Učení a Myšlení. Učení je chápáno v nejširším slova smyslu, jako učení kognitivní, psychomotorické, sociální a emoční. Koncepčním základem odborných aktivit jsou mezinárodně uznávané teoretické přístupy a metody. Základem je teorie prof. R. Feuersteina, obohacený metodologickými a teoretickými východisky Videotréninku interakcí a metody Rozvoje jazykových schopností podle prof. D. B. Elkonina. Poskytovatel velmi úzce spolupracuje s ATC pro vzdělávání a rozvoj, SPIN – sdružení pro videotrénink interakcí, z. s a autorkami metodiky Trénink jazykových schopností podle D. B. Elkonina prof. Mikulajovou, M., Schöffelovou, M., které vzdělávací kurz této metody realizují ve spolupráci s katedrou psychologie Pedagogické fakulty UK. S využitím uvedených metodologicko-teoretických východisek poskytovatel Ústav ROZUMu, z.ú. založil **první zařízení tohoto typu pro děti předškolního věku v České republice**. Vzdělávací obsah Plánu výchovy a péče o dítě v dětské skupině je založen na programu Metod instrumentálního uvědomování-Basic, který byl vytvořen pro děti předškolního věku za předpokladu, že dítě musí přijmout za svůj, aktivní přístup k učení a ke svému rozvoji, spíše než přijímání individuálních úrovní funkčnosti nebo čekání na přirozená stadia růstu.
- 2.2. Dvě dětské skupiny mají kapacitu každá 12 dětí ve věku od 18 měsíců do 6 let resp. Vzdělávání a péči o děti zajišťují 4 pečující osoby. Příprava předškoláků je realizovaná 2x týdně 2hodiny.
- 2.3. Dětská skupina je umístěna v pronajatých prostorech bývalé správní budovy MÚ Kostelce nad Černými lesy v areálu bývalého plicního sanatoria, které má charakter lesoparku a umožňuje rozšíření o další pohybové aktivity. Dispozice místností odpovídá požadavkům na zařízení pro předškolní vzdělávání. K dispozici je vstupní prostor se šatnou,

přípravna jídla, jídelna, umývárna se čtyřmi toaletami, herna rozdělena na výuková centra a relaxačně intervenční místnost pro individuální aktivity s dětmi a zázemí pro pracovníky. Venkovní aktivity jsou realizovány na zahradě.

- 2.4. Kostelec nad Černými lesy je třítisícové město 35 km od Prahy. ZŠ zřízená městem Kostelec nad Černými lesy je spádovou školou pro více než 10 malých obcí, jejíž kapacita je v současné době navýšena na 1200 žáků. Doprava žáků do ZŠ je zohledněná touto skutečností, a proto je dostupnost dětské skupiny velmi dobrá.
- 2.5. Černokostelecká dětská skupina ROZUMu navazuje na činnost „Školky ROZUM“, která svoji činnost zahájila k 1.9. 2015 jako podpůrnou (respitní) službu pro rodiče na rodičovské dovolené aj., kteří potřebují zabezpečit odbornou péči o děti. Součástí nabízených aktivit byla logopedická podpora a rozvoj rozumových schopností prostřednictvím Metody instrumentálního uvědomování.
- 2.6. Za nejdůležitější moment pro rozhodnutí podání zápisu do Rejstříku dětských skupin je navázání úzké spolupráce s ATC pro vzdělání a rozvoj z.ú., které je mezinárodně akreditovaným pracovištěm zajišťujícím rozvoj a rozšiřování teoretických, koncepčních východisek a metody prof. Feuersteina a metod instrumentálního uvědomování. Velmi významnou skutečností je vydání metodiky Rozvoje jazykových schopností prof D. Elkonina, poskytovatelem služby. V neposlední řadě výrazný vliv na koncepci vzdělávacího programu mají teoretická a metodologická východiska metody VTI, jejímž garantem je Národní centrum pro videotrénink interakcí SPIN. Jsou to zejména Teorie attachmentu podle J. Bowlbyho, Teorie primární a sekundární intersubjektivní C. Trewartena a teorie analýzy videozáznamů primární interakce mezi dítětem a matkou podle manželů H. a M. Papouškových.
- 2.7. Výše uvedené skutečnosti vedly poskytovatele k založení zařízení pro děti předškolního věku jedinečného charakteru, které má výraznou podporu institucí, které jsou garanty moderních a mezinárodně uznávaných metod a přístupů.

3. Podmínky vzdělávání

3.1. Věcné (materiální) podmínky

- Vstupní prostory a šatna je vybavena uzamykatelnými skříňkami
- Jídelna má k dispozici 12 míst
- Herna je rozdělena na část pro aktivity u stolečků a vlastní hernu, kde jsou hračky rozmístěny do center zaměřených na aktivity, které odpovídají hlavním vzdělávacím aktivitám programu.
- Zázemí pro pečující osoby je v místnosti, kde má každá svůj pracovní kout a jsou zde uloženy materiály pro vzdělávací aktivity.
- Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) i vybavení pro odpočinek dětí (lůžka) jsou přizpůsobeny antropometrickým požadavkům, odpovídají počtu dětí, jsou zdravotně nezávadné a bezpečné a jsou estetického vzhledu.

- Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno.
- Hračky, pomůcky, náčiní a další doplňky jsou umístěny tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly. V jejich uložení jsou stanovena pravidla pro jejich využívání pedagogy i dětmi.
- Prostředí je upraveno tak, aby dětské práce byly přístupné dětem i jejich rodičům.
- Venkovní aktivity jsou realizovány na zahradě resp. dětským hřištěm, které vzniklo za významné podpory donátorů.
- Všechny prostory dětské skupiny splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hluchnosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin).

3.2. Životospráva

- Přípravna jídla splňuje hygienické požadavky, je vybavena sporákem, lednicí a myčkou nádobí. Stravování je zajišťováno externím dodavatelem. Při přepravě stravy jsou dodržovány hygienické předpisy. Mezi jednotlivými pokrmy jsou dodržovány vhodné intervaly. Děti mohou sníst, kolik chtějí, nejsou do jídla nuceny, jsou pouze slovně motivovány alespoň k ochutnání. Určují si velikost porce na talíři a chodí si přidat, pokud chtějí. Důsledně dodržujeme pravidelný pitný režim. Dětem je podáván neslazený čaj, voda s citronem nebo šťáva. Nápoje jsou přístupné dětem po celý den. Pití dětí je pečujícími osobami sledováno a je dětem v pravidelných intervalech nabízeno.
- Každodenní pobyt venku je přizpůsoben aktuálním povětrnostním podmínkám a ročnímu období. K pobytu venku je využíván lesopark bývalého plicního sanatoria, kde je budova umístěna. Pečující osoby nechávají dětem dostatek prostoru pro spontánní hru, zároveň nabízí nové hry a aktivity. Pobyt v lesoparku je střídán s tematickými procházkami v obci. Při příznivém počasí je pobyt venku prodlužován na maximální délku. Je respektována individuální potřeba spánku a odpočinku. Pokud starší děti již nevyžadují spánek po obědě, tak nejsou nuceny a jsou jim nabídnuty klidové herní aktivity. Vždy se vychází z individuality dítěte a znalostí o něm, přihlíží se k přáním rodičů a kulturním zvyklostem rodiny.
- U mladších dětí jsou tolerovány pleny, a to jak v denním režimu, tak i pro spánek.
- Při hygieně je dbáno na soukromí dítěte.

3.3. Psychosociální podmínky

- Koncepčním východiskem pro zajištění psychosociálních podmínek je teorie attachmentu J. Bowlbyho a (1969) a M. Ainsworthové (1967), kteří objevili, že rodiče jsou pro děti bezpečnou základnou naplňování potřeby citové vazby, a především dalšího objevování a prozkoumávání. Zjednodušeně chápeme attachment jako pouto mezi dítětem a attachment figurou (AF). V dětství je touto figurou nejčastěji rodič, ve většině případů matka. Ve vztazích dospělých si mohou být jednotlivci vzájemně attachment figurami (AF). Attachment je primárním interakčním systémem člověka, v němž se utvářejí a udržují interakční vzorce ovlivňující jeho komunikaci v dalším sociálním i kognitivním vývoji. Podmínkou pro vytvoření attachment

vazby je aktivace systému hledajícího pomoc (jedná se o instinktivní systém u dítěte). Cílem takové aktivace je dosažení blaha. Dítě vyjadřuje potřebu (ukojit žízeň, hlad, úzkost, strach atd.) iniciativou nebo signály, které směřuje ke své attachment figuře (pečovatel), a to takovým způsobem, že na ně může pečující (AF) odpovědět. U AF se aktivuje systém poskytující pomoc (intuitivní systém, malá vědomá kontrola). Pečující přijme iniciativu dítěte a reaguje s porozuměním na něj. Zajišťuje tím bezpečí, ochranu, blaho. Takto se mezi dítětem a pečující osobou utvářejí a upevňují interakční vzorce, které charakterizují určité chování mezi dospělým a dítětem (resp. na obou stranách dyády). Toto chování je spuštěno vždy, když se u dítěte objeví potřeba (dosažení blaha), kterou může pečující uspokojit. Termín attachment se tedy vztahuje k dítěti, termín attachment figura (AF) k pečovateli. Primární „attachment figurou“ jsou pro dítě jeho rodiče, nebo popř. náhradní pečující osoba. Dítě má biologické predispozice k tomu, vyhledat takovou osobu, utvořit s ní pevnou vazbu (vztah) a opakovaně vyhledávat bezpečí a utišení v její přítomnosti. U dítěte se tak velmi rychle utváří potřeba vztahu, která kromě základní potřeby zajištění potravy, tepla a fyzické ochrany dominuje jako základní potřeba jeho vývoje.

Absence AF (vztahu) spouští alarm, který je utišen pouze jejím návratem a přítomností. Díky bezpečné a dostatečně pevné "attachment vazbě" získává dítě důvěru v osoby a svět kolem sebe i v sebe sama. Tato důvěra mu pomáhá opustit bezpečnou základnu (zprvu jen na malou vzdálenost tzv. proximita) a podniknout průzkumné výboje.

- Z dalších výzkumů vznikl předpoklad, že všechny lidské bytosti, od kolébky do hrobu, jsou nejšťastnější, když je jejich život organizován jako série exkurzí (dlouhých nebo krátkých výbojů) z bezpečné základny, kterou poskytuje "ATTACHMENT FIGURA". Podmínkou je ale zajištění takové bezpečné základny.

Výsledky těchto pozorování u dětí předškolního věku zdůrazňují důležitost kvality attachmentu jako prevence negativního chování, vážných poruch v emoční a sociální oblasti dítěte a v neposlední řadě také jako podpory v procesu poznávání, učení a myšlení. Znalost projevů a zákonitostí attachmentu může být nenahraditelným nástrojem jak v identifikaci komplexních problémů dítěte, tak při navrhování intervencí. Dále pak zvyšuje kapacitu učitele věnovat cílenou pozornost dítěti zejména ve chvílích, kdy dítě není schopno se zaměřit na cíle a řešit úkoly, nebo kdy je dítě zaměstnáno neřešitelnými otázkami z minulosti nebo obtížemi přítomnosti a reagovat pozitivně na jeho potřeby. Objevit smysl problémového chování dítěte jako komunikace o nenaplněném vztahu nebo očekávání může rozšířit repertoár porozumění a reagování pedagoga.

- Výše uvedený teoretický koncept umožňuje pečujícím osobám respektovat potřeby dětí (obecně lidské, vývojové a individuální), reagovat na ně a napomáhat v jejich uspokojování (pečující jednájí nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu, relaxace apod.). Děti nejsou neúměrně zatěžovány či neurotizovány spěchem a chvatem ani nadměrnou náročností prováděných činností.

- Nově příchozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci. Po dohodě s rodiči se pečující osoba ještě před nástupem do dětské skupiny přijde s dítětem seznámit domů za přítomnosti rodičů.
- Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoliv projevy nerovností, podceňování a zesměšňování dětí jsou nepřijatelné.
- Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Skupina je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou rády.
- Organizace vzdělávání je zaměřena na rozvoj klíčových kompetencí k úspěšnému vstupu do ZŠ.
- Příprava dětí předškolního věku je vytvořena v souladu s legislativními předpisy o povinném předškolním vzdělávání.
- Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací pečující osoby s dětmi. Je vyloučeno manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoliv komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřijatelná.
- Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod.

3.4. Organizace

- Organizace chodu dětské skupiny se řídí Vnitřními pravidly.
- Obsah denních režimových aktivit se odvíjí v návaznosti na roční období a významné události, týkající se každodenního života dítěte.
- Denní režim je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby.
- Součástí denního režimu je preventivní program zaměřený na neuromotorický vývoj dítěte, který se opírá o metodiku Terapie INPP.
- Při vstupu dítěte do dětské skupiny je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim, jehož součástí jsou následující možnosti:
  - Při motivačním rozhovoru je s rodiči komunikována možnost návštěvy pracovnice doma před nástupem dítěte, aby se s ní mohlo dítě seznámit za přítomnosti rodičů a v bezpečném prostředí domova. Současně, aby rodiče mohli pracovníci upozornit na individuální potřeby a zvyklosti.
  - V centru jsou organizovány zájmové kroužky pro děti od 18 měsíců, kde mohou být přítomní i rodiče. Děti tak mají možnost adaptovat se na prostředí dětské skupiny.
  - Adaptační režim je úzce konzultován s rodiči a přizpůsobován individuálním potřebám dítěte a je řízen psychologem Školského poradenského zařízení Centrum ROZUM.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které dětská skupina organizuje nad rámec běžného programu.

- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat. Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem atp. Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách v konceptu Zkušenosti zprostředkovaného učení.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí.
- Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky (věcné vybavení prostředí je dostatečné a kvalitní, pomůcky jsou připravovány včas).

3.5. Řízení dětské skupiny

- Dobré klima dětské skupiny je zajišťováno velmi úzkou, každodenní komunikací mezi pedagogickými pracovníky na pravidelných provozních poradách, které se konají každý týden, vždy v pátek, kdy se plánují aktivity na následující týden a současně probíhá zhodnocení uplynulého týdne.
- Další předávání informací probíhá elektronické podobě přes webové rozhraní.
- Komunikace s rodiči funguje prostřednictvím rezervačního systému Webbooker.
- Povinnosti, pravomoci a úkoly všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny provozním řádem dětské skupiny.
- Při vedení zaměstnanců ředitelka Ústavu ROZUMu, z.ú., (dále jen ředitelka) vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení dětské skupiny, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu.
- Ředitelka vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci.
- Tým pracovníků úzce spolupracuje s rodiči.
- Plánování pedagogické práce a chodu dětské skupiny probíhá v úzké komunikaci pečujících osob.
- Ředitelka vypracovává vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy týmu, případně s rodiči. Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu dětské skupiny, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.
- Dětská skupina spolupracuje s dalšími orgány státní správy a samosprávy, s nejbližší MŠ a ZŠ, popřípadě i jinými organizacemi v místě a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

3.6. Personální a pedagogické zajištění

- Statutární zástupcem Ústavu ROZUMu, z.ú., je ředitelka. Tým pečujících osob tvoří čtyři pečující osoby. Kvalifikační požadavky na pracovníky vycházejí ze zákona 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů.

- Poskytovatel dbá na pravidelné vzdělávání pracovníků.
- Chod dětské skupiny zajišťuje vedoucí dětské skupiny, čtyři pečující osoby, pracovnice pro přípravu jídla a hospodářka.
- Pracovní tým funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel.
- Pracovníci se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně.
- Ředitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pracovníků (včetně své osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání.
  - 1x za 2 měsíce probíhají týmové supervize
  - 2x měsíčně probíhají kazuistické supervize
- Služby pečujících osob jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna optimální péče o děti.
- Zaměstnanci jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí).
- Specializované služby, jako je logopedie, rehabilitace, či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým pečující osoba sama není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány službami týmu odborníků Školského poradenského zařízení Centrum ROZUM ve složení psycholog, speciální pedagog.

3.7. Spoluúčast rodičů

Jedním z nejdůležitějších východisek koncepce vzdělávací činnosti dětské skupiny ROZUM je navázání intenzivního vztahu mezi pracovníky a rodiči. Snažíme se aktuálně sledovat konkrétní individuální potřeby jednotlivých dětí. Rodiče jsou vedeni k tomu, aby vnímali úlohu dětské skupiny jako doplňující k roli rodičovské výchovy. Velmi důležitá je komunikace mezi týmem dětské skupiny a rodinami. K dosažení otevřené a důvěrné komunikace je nutné přijetí vzájemné zodpovědnosti za osobnost dítěte. Po předchozí domluvě může rodič kdykoliv dětskou skupinu navštívit. U nás jsou rodiče vřele vítáni. Všichni pracovníci ústavu chrání soukromí rodiny a zachovávají diskretnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech, jednají s rodiči ohleduplně, taktně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Vzhledem k úzké spolupráci mezi Ústavem ROZUMu a Školským poradenským zařízením Centrum ROZUM., které se zabývá poskytováním pedagogicko-psychologických služeb, je pro zkvalitnění práce a péče o dítě vedle individuálních konzultací i využívána metoda VTI. Pro rodiče jsou připravovány dílny s různým zaměřením, kde pracují spolu se svými dětmi, společně oslavujeme tradice a svátky. Důležitým milníkem v životě dítěte je vstup do ZŠ. Mění se role dítěte, prostředí, dospělí i vrstevníci, denní program, náplň činnosti, nároky i požadavky. Aby dítě mohlo zvládnout tuto náročnou situaci bez vážnějších problémů, mělo by být nejen dostatečně vývojové a sociálně zralé, ale také dobře připravené. Vzdělávací program si klade za cíl děti v tomto věku na tuto skutečnost připravit. Nezastupitelná je spolupráce pracovníků a rodičů.

3.8. Podmínky pro výchovu a péči o děti se speciálními vzdělávacími potřebami

Plán výchovy, péče a vzdělávání (dále také PVP) vychází z RVP PV, který ve své základní koncepci respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte. Z toho důvodu je RVP PV základním východiskem i pro přípravu PVP pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v naší dětské skupině. Personálně je zajištěna týmem odborných pracovníků Školského poradenského zařízení ve složení psycholog, speciální pedagog.

Podmínky pro vzdělávání dětí musí vždy odpovídat individuálním potřebám dětí. Tyto podmínky a formy jejich realizace jsou zformulované v individuálních plánech rozvoje (event. IVP podle Školského zákona), který je zpracováván psychologem ve spolupráci s odborníky školského poradenského zařízení. Pečující osoby zajišťují tyto podmínky stanovené IVP s ohledem na vývojová a osobnostní specifika těchto dětí ve spolupráci s psychologem.

Pro úspěšnou výchovu, péči vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je v dětské skupině zabezpečeno:

- uplatňováním principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání;
- osvojením specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení;
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte a dalšími odborníky;
- přítomnost asistenta;

Principy inkluzivního vzdělávání (společného vzdělávání) jsou realizovány zpracováváním portfolia každého dítěte, které obsahuje dynamické hodnocení vycházející z principů LPAD a konkrétních výtvorů dítěte. Obsah portfolia je základem pro vytvoření individuálního rozvojového plánu dítěte, které je individuálně projednáváno s jeho rodiči a pedagogickou pracovnící.

3.9. Podmínky vzdělávání dětí nadaných.

Koncepce PVP opírající se o realizaci principů teorie a metody Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina vytváří podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro výchovu, péči a vzdělávání dětí nadaných. Personálně je péče o nadané děti zajištěna týmem odborných pracovníků Školského poradenského zařízení Centrum ROZUM ve složení psycholog, speciální pedagog.

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které vykazuje známky nadání, je dále podporováno.

Díky tvorbě Portfolia každého dítěte a úzké spolupráci s rodiči, jsme schopni zaznamenat jeho vývoj a flexibilně reagovat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

4. Organizace vzdělávání

Při nástupu dítěte do dětské skupiny je kladen důraz na bezproblémovou adaptaci na nové prostředí. Náš postup zcela vychází z Teorie attachmentu podle J. Bolwbyho, kde je pevné pouto mezi dítětem a pečující osobou základním kamenem. Bereme ohled na individuální tempo každého dítěte, děti mají dostatek času na to, aby zvolenou hru dokončily nebo v ní později pokračovaly. Denní režim je dostatečně pružný a umožňuje individuálně reagovat na potřeby dětí. Vytváříme dětem podmínky pro individuální, skupinové, frontální, relaxační i odpočinkové činnosti. Dbáme na rozmanitost vzdělávací nabídky, která je na každý den připravena tak, aby poměr mezi řízenými a spontánními činnostmi byl vyvážený. Během týdne jsou dětem během didakticky cílené činnosti nastíněny integrované bloky, jejichž vzdělávací náplň tvoří instrumenty FIE-B, zahrnujeme jazykovou a řečovou výchovu, angličtinu a aplikaci teorie INPP zaměřené na rozvoj psychomotoriky na neuromotorické bázi.

Pro skupinu dětí, které jsou ve věku povinného předškolního vzdělávání, je organizace vzdělávání přizpůsobena režimu školního vzdělávání, tak aby si vytvořily příslušné návyky potřebné pro zvládnutí vstupu do základní školy.

Do dětské skupiny jsou zpravidla přijímány děti od 18 měsíců do 6 let. K pravidelné docházce je dítě přijato na základě Přihlášky k pravidelné docházce do dětské skupiny podepsané zákonným zástupcem. O přijetí rozhoduje ředitelka na základě motivačního rozhovoru s rodiči. Kapacita každé dětské skupiny je 12 dětí.

5. Charakteristika plánu výchovy, péče a vzdělávání

Vzdělávací program dětské skupiny ROZUM má preventivně rozvojový charakter. To znamená, že vedle toho, že děti připravuje na úspěšný vstup do systému základního vzdělávání, vytváří u nich dovednosti a návyky potřebné k úspěšnému zvládnutí požadavků školy a základy pro rozhodování profesní kariéry. Svoji podstatou eliminuje příčiny odkladu školní docházky.

PVP je postaven na čtyřech pilířích vycházejících z teorie rozvoje myšlení a učení prof. R. Feuersteina.

a) **Strukturální kognitivní modifikovatelnost**

Pojetí modifikovatelnosti je obecně použitelný termín, popisující interakci mezi organismem a prostředím, a jako takový může být přisuzován všem jedincům. Pro některé jedince je každé měnění se prostředí náročné. Není nutné, aby to byla osoba se zvláštními potřebami, která projeví nepřiměřené výkony v nových a náročných situacích. A tak každý z nás potřebuje zvyšovat svoji modifikovatelnost, aby zvládl náročné a rychle se měnící situace.

Modifikovatelnost považujeme za **základní podmínku lidského organismu**. Úroveň výkonů, kterou se jedinec projevuje na jakémkoli stupni vývoje, nemůže být považována za pevnou nebo neměnnou, tím méně spolehlivým ukazatelem výkonů v budoucnosti.

Největším posláním metody instrumentálního uvědomování jako obohacujícího programu je zvýšit plasticitu jedince v nových situacích.

Změna nepopírá předchozí úspěch. Rozvíjet nové způsoby reakce na nové potřeby by mělo být chápáno jako schopnost přizpůsobit se novým situacím. To byl (a je) úkol, který nemůže být úspěšně splněn tím, že se něco naučíme (zaměříme se na „obsah“), ale potřebujeme se zabývat a zaměřit se na způsoby (sledovat „proces“), tak, jak je poskytuje přístup Instrumentálního uvědomování. Aplikace programu MUI, proto není omezená na jedince se zvláštními potřebami nebo se sníženými výkony. Dynamické podmínky moderní doby vyžadují od všech jedinců, aby byli připraveni na flexibilní změny ve svém chování a mentálních postojích. Toho může být dosaženo jen prostřednictvím vzrůstající plasticity a modifikovatelnosti našich funkcí, odpovídajících za učení a myšlení. Inteligence je považována za dynamický sebe-regulační proces, který odpovídá intervencím přicházejícím jak z vnitřního, tak i vnějšího prostředí. Jako otevřený systém je lidský organismus přístupný aktivitám zaměřeným na změnu a modifikovatelnost.

Mělo by být zřejmé, že **pokud mluvíme o kognitivní**

modifikovatelnosti, nesoustředíme se na části nebo jednotlivé vědomosti nebo na dokonalé zvládnutí specifických školních vědomostí nebo vědomostí, ale v širším **smyslu na zvýšení schopnosti se měnit pomocí procesu učení. Bez nutných kognitivních nástrojů si jedinec nemůže vybudovat budoucnost, ve které bude schopen realizovat možnosti svého růstu** (viz diskuse o těchto výukových a výchovných dilematech ve Feuerstein 1996).

b) Dynamické hodnocení učebního potenciálu (LPAD)

Dynamické hodnocení je interaktivní přístup k vyšetření v oblasti psychologie, logopedie nebo pedagogiky (edukace), který se zaměřuje na schopnost žáka odpovídat na intervence. Examinátor aktivně vstupuje do vztahu s vyšetřovaným a aktuálně ho učí – ne odpovédím, ale kognitivním nástrojem, a tak vytváří změny v jeho mentálních dovednostech.

Dynamické hodnocení (LPAD) se odlišuje od konvenčních testů ve čtyřech oblastech: 1. ve vlastním testovém materiálu, 2. v situaci, ve které se testy předkládají, 3. nesleduje se výkon, ale proces změny a konečně 4. v interpretaci výsledků.

Dynamické hodnocení (LPAD) používá určité techniky, které byly vytvořeny a jsou používány jako konvenční standardizované metody.

Například Ravenovy matrice. Jsou však používány jiným způsobem.

Nejsou pokusem o měření inteligence, ale jsou posouzením a hodnocením procesu změny. To vyžaduje zcela jiný přístup při pozorování dítěte.

Další charakteristikou testového materiálu je výběr takových úkolů, které jsou schopny odhalit změny. Dynamické hodnocení (LPAD) se zajímá o schopnost adaptace jedince. Proto se zaměřuje na úkoly, které citlivě reagují na emocionální intervenci, a jejich splnění je výrazně ovlivňováno zprostředkující interakcí.

Třetí charakteristikou testového materiálu je skutečnost, že je konstruován na základě modelu, který dovoluje vytvářet pořadí. To znamená, že se nesleduje jen chování a jednání jedince, ale ten, kdo

provádí vyšetření, vstupuje svými intervencemi do procesu vyšetřování, aby zjistil, jakým způsobem lze navodit změnu.

V praxi se ukazuje, že existují určité situace, kdy je velmi výhodné aplikovat dynamické vyšetření. Předně jde o děti nebo jedince, u kterých jsou naměřeny klasickými testy nízké hodnoty a přitom tyto děti v běžném životě, ve hře, v kontaktu s dospělými, při manuální práci obstojí, někdy dokonce se projevují jako zdatní a šikovní. Další skupinou jsou děti, které trpí poruchami učení, emočními obtížemi, děti neklidné, impulzivní, děti, které nejsou dostatečně motivovány k učení, nebo mají nějaké osobnostní problémy. Dále jedinci s jazykovými obtížemi, kdy např. mateřský jazyk je odlišný od jazyka výuky ve škole, nebo je jejich jazyk buď z deprivčních, nebo vývojových důvodů opožděn. Dynamické vyšetření je vhodné i u dětí, které vyrůstají v odlišných kulturních podmínkách, než je kultura dominantní společnosti. Podobně i dětí imigrantů. Tedy tehdy, když nejde o klasifikaci jedince, ale o získání informací, jakým způsobem je schopen získávat a zpracovávat informace a jak je možné rozvíjet jeho mentální funkce.

c) Instrumentální uvědomování

Metoda Instrumentální uvědomování (MUI) je strategií pro rozvoj kognitivních struktur učícího se jedince. Byl vytvářen a rozvíjen po

jako přímý a cílevědomý útok na ty mentální procesy, které pro svou absenci, křehkost nebo nevýkonnost jsou zodpovědné za nedostatečné intelektuální výkony, které se objevují, jakmile je žák konfrontován s náročnými, nebo méně známými úkoly. Program MUI má dva hlavní cíle, sloužící dvěma hlavním skupinám populace:

1. Obohacení a rozšíření souboru kognitivních strategií jedinců, vedoucí k efektivnějšímu učení a řešení problémů.

2. Nápravu deficitních kognitivních funkcí a rozvoj strategií u jedinců s opožděnými nebo narušenými výkony.

Místo zaměření na jednotlivé dovednosti nebo pole působnosti, se **MUI program zaměřuje na proces učení jako takový.** Z toho důvodu jsou jednotlivé cvičné sešity programu záměrně nazývány *instrumenty*, aby vyjádřily svou roli jako nástroje, a celá skupina 14 instrumentů je nazvána *Metody instrumentálního uvědomování*. Obsahem, na kterém je každý instrument postaven, je explicitně vytvářen jako prostředek rozvoje, zdokonalení a krystalizace akceschopných základních předpokladů učení. Implicitně je v pojetí MIU jako nápravného programu zahrnuto přesvědčení, že zjevně nízké kognitivní výkony nemusí a nesmí být pokládány za stálé vlastnosti jedince a že systematická intervence, zaměřená na nápravu deficitních funkcí, poskytne zvrátané podmínky vytvářením významných a smysluplných změn v kognitivní struktuře jedince.

Instrumenty programu MIU mají stejný teoretický základ: kognitivní modifikovatelnost a učební principy instrumentálního obohacování.

Umožňují lektorovi zprostředkovávat kognitivní rozvoj a adaptační změny dítěte prostřednictvím těch samých strukturálních a didaktických principů.

Program MIU může přispívat ke zvýšení modifikovatelnosti i u tak vysoce schopných jedinců, jako jsou žáci navštěvující školy pro nadané a dospělé, kteří se mají vyrovnat s náročným technologickým a profesionálním výcvikem.

d) Zkušenost zprostředkovaného učení

Zkušenost zprostředkovaného učení (MLE) je hlavním mechanismem pro úspěšné dosažení Strukturální kognitivní modifikovatelnosti a je procesem, jímž se úspěšně ovlivňuje učení a rozvoj člověka.

Zprostředkování je obecnou kvalitou lidské existence.

Zprostředkovatel usiluje o to, aby sám sebe předal, paralelně k biologickému předávání příští generaci, a aby na nejvyšší možnou míru zvýšil funkční potenciál přítomné generace. To je základní lidská individuální a kulturní potřeba, která se projevuje dvěma způsoby. První je vědomí člověka, že jeho biologická existence je omezená a má silnou touhu vidět svou vlastní biologickou kontinuitu. Druhá, stejně silná potřeba, je vidět sebe sama pokračovat v duchovní existenci. Můžeme tuto touhu sledovat i u lidí, kteří se během svého života neprojevovali mimořádně duchovně. Neexistuje kultura, která by se nestarala o tento druh svého příspěvku k vývoji, a která by sama neusilovala o své pokračování. Děje se to dokonale prostřednictvím jedinců, kteří působí jako zmocněnci, předávající hodnoty, morálku a kulturně dané způsoby chování a jednání další generaci.

MLE představuje kvalitu interakce mezi jedincem a jeho prostředím.

Interakce je ovlivněna kulturně ovlivněnou potřebou každé generace, utvářet strukturu chování následujících generací, přenášením minulého, současného a budoucího rozměru kultury. Ačkoli se účinek kulturního přenosu projevuje různými způsoby, vždy vede k obohacení vzorců interakce, napříč generacemi a odráží základní potřebu lidské společnosti, zachovat svou kulturní kontinuitu. Zprostředkovaná interakce tak má určité společně prožívané kvality a vlastnosti, o kterých můžeme uvažovat jako o 1. *univerzálních*, protože bez jejich přítomnosti by nemohlo dojít ke zprostředkování významným a zaměřeným způsobem a 2. interakce, které jsou do značné míry určeny zvláštními *situačními* událostmi a okolnostmi, zejména k danému času nebo prostoru v kulturním kontextu. Ústředním rysem, který dává vznik zprostředkované interakci, je záměr zprostředkovatele, aby bezprostřední potřeby nebo zájmy příjemce zprostředkování přesahovaly za zde a nyní v čase a prostoru.

Neoddělitelnou součástí, která rozšiřuje možnosti a efektivitu výše uvedených pilířů je **metoda Videotrénink interakcí (dále jen VTI)**, která je využívána jako prevence, krátkodobá intervence nebo terapie při poruchách v oblasti komunikace nebo při řešení vztahových problémů (zejména při poruchách interakce rodič - dítě, učitel - žák, pomáhající pracovník - klient) s cílem identifikovat, aktivovat a rozvíjet konstruktivní interakci, podpořit stávající zdroje a zároveň podnítit vývojové procesy všech zúčastněných v daném systému - dítěte, rodičů, pedagogů i pomáhajících pracovníků a tím využít co nejlépe jejich vlastní kapacitu a potenciál. Metoda VTI je krátkodobá intervenční forma podpory rozvoje úspěšné komunikace.

Má propracovaná teoretická i metodologická východiska. Z teoretických východisek, které se staly nosné pro PVP, jsou Teorie attachmentu, Teorie primární a sekundární intersubjektivnosti prof. Colwyna Trevartena. Z metodologických východisek jsou oporou Principy úspěšné komunikace a 7 kroků Reflektujícího rozhovoru. Psychomotorický vývoj dětí je podporovaný základními **principy terapie INPP**. Jde o zjištění, že u některých dětí se z různých příčin v průběhu raného vývoje neutlumila činnost novorozeneckých reflexů. Aktivní novorozenecké reflexy částečně anebo úplně blokují následné stádium vývoje CNS - dozrávání posturálních reflexů. Zachované novorozenecké reflexy a nedostatečně rozvinuté posturální reflexy neadekvátním způsobem vstupují do „komunikace“ CNS – tělo. Důsledkem je narušení hladkého fungování senzomotorického systému, který je základem pro jakoukoli činnost dítěte od psaní až po navazování sociální interakce. Můžeme říci, že v mozku dítěte není věrně zobrazována realita (senzorický systém) a dochází k menšímu nebo většímu zkreslení vnímání vizuálních stimulů, času, prostoru, pozice a pohybu vlastního těla, zvuku anebo správné souslednosti prvků. Nesprávně funguje i výkonná složka – dítě nenapíše, nenakreslí anebo nevykoná přesně to, co zamýšlí mozek (motorický systém). Neurologická dysfunkce je příčinou toho, že dítě působí nemotorným a neorganizovaným dojmem, jako by často bylo mimo to, co se děje a co se od něj očekává. Takové dítě je neklidné, přetížené chaotickými podněty a dělá chyby. Toto vše má negativní dopad na jeho celkovou psychickou pohodu a chování. Intervence spočívá v pravidelném denním cvičení po dobu několika měsíců až 1 roku. Cvičení je fyzicky nenáročné, trvá maximálně 10 minut denně, nevyžaduje zvláštní vybavení ani speciální prostor. Prostřednictvím specifických cviků je mozek „přinucený“ znovu zopakovat vývojovou fázi raného dětství, kdy došlo k narušení vývoje reflexů. Během cvičení dochází ke stimulaci CNS, jejímž cílem je potlačení již nežádoucí aktivity novorozeneckých reflexů a posílení dozrávání posturálních reflexů, které jsou zralou odpovědí mozku a těla na požadavky prostředí. Výsledkem terapie je funkčnost a harmonizace jemné neurologické komunikace mezi CNS a tělem. Odstraněním neurologického „komunikačního šumu“ umožníme dítěti naplno využívat jeho intelektovou a sociální kapacitu a dosahovat lepších výsledků.

6. Vzdělávací obsah

Konkrétní vzdělávací nabídka PVP je uspořádaná do *integrovaných bloků*. Tyto bloky jsou zpracovány v závislosti na způsobu práce s metodou Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina. Integrované bloky jsou společné pro celou dětskou skupinu.

Vzdělávací obsah v PVP obsahuje:

- hlavní smysl integrovaného bloku (záměry, respektive co přinese jeho realizace rozvoji a vzdělávání dětí; klíčové kompetence, které jsou rozvíjeny);
- obsah integrovaného bloku (dílčí témata či obsahy).

Obsah bloků je zpracován obecně, s tím, že bloky budou konkretizovány až na té úrovni, tak aby příliš nesvazovaly pečující osoby a neomezovaly je v tom, jaké konkrétní činnosti dětem ve skupině v rámci bloku nabídnou. V PVP je popsáno, jakým způsobem jsou integrované bloky zpracovány na úrovni dětské skupiny (východiska pro plánování, přípravu a realizaci).

Integrované bloky jsou doplněny dvěma podprogramy, které jsou rozpracovány v PVP a dle potřeb pak zařazují do plánu v rámci věkové skupiny.

RÁMCOVÝ CÍL

Rámcový cíl PVP ve svém celku vyjadřuje základní orientaci pro předškolní vzdělávání i každodenní práci pečující osoby a vychází z rámcových cílů RVP PV. *1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání; 2. osvojení hodnot; 3. získání osobnostních postojů.*

Současně je v souladu s teorií Instrumentálního uvědomování, kdy **dynamické podmínky moderní doby vyžadují od všech jedinců, aby byli připraveni na flexibilní změny ve svém chování a mentálních postojích. Toho může být dosaženo jen prostřednictvím vzrůstající plasticity a modifikovatelnosti našich funkcí, odpovídajících za učení a myšlení.** Tento cíl je třeba vnímat v kontextu utváření základů **klíčových kompetencí**, neboť zasahuje-li vzdělávání zároveň oblast poznatků, hodnot a postojů, získává dítě dovednosti mnohostranné, dokonalejší a prakticky využitelnější. To je třeba mít na zřeteli zejména ve vzdělávacím procesu samém. Pečující osoba postupuje s plným vědomím, že tento cíl je svým způsobem univerzální, přirozený a všudypřítomný. To znamená, že nejen při činnostech plánovaných, ale při nejrůznějších činnostech, situacích a za různých okolností působí pečující osoba na dítě ve shodě se všemi rámcovými cíli (záměry), a že svým chováním, jednáním i svými postoji dítě ovlivňuje.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Klíčové kompetence reprezentují v současném vzdělávání cílovou kategorii vyjádřenou v podobě *výstupů*. V kurikulárních dokumentech jsou obecně formulovány jako *soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot* důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince. Jejich pojetí i obsah vychází z hodnot přijímaných společností a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence přispívají ke vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu člověka a k posilování funkcí občanské společnosti. Jejich osvojování je dlouhodobý a složitý proces, který začíná v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Proto je snahou, aby klíčové kompetence tvořily neopominutelný základ vzdělávání na všech úrovních a aby k jejich vytváření směřoval a přispíval veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají. Klíčové kompetence tak získávají ústřední pozici v rámcových vzdělávacích programech.

Soubor klíčových kompetencí:

- pedagogům nabízí poměrně jasnou představu, kam směřovat, oč usilovat
- rodiče seznamuje, kam směřuje výchovně vzdělávací úsilí pedagogů
- slouží k vymezení odpovídajícího vzdělávacího obsahu jako prostředku k jejich vytváření.

Již v předškolním věku dítěte jsou vytvářeny *základy klíčových kompetencí, sice elementární*, avšak důležité a významné nejen z hlediska přípravy dítěte pro započatí systematického vzdělávání, ale zároveň pro jeho další životní etapy i celoživotní učení. Dobré a dostatečné základy klíčových kompetencí položené v předškolním věku mohou být podstatným příslibem dalšího příznivého rozvoje a vzdělávání dítěte, nedostatečné základy naopak brzdou, která dítě na počátku jeho životní a vzdělávací

cesty může znevýhodňovat. Proto předškolní vzdělávání o jejich vytváření cíleně usiluje.

Vzájemnost jednotlivých kategorií RVP PV jsou vyjádřeny v následujícím grafu:

Cíle				
formulované jako ZÁMĚRY			Formulované jako VÝSTUPY	
Ú R O V E Ň	Obecná	oblastní	obecná	oblastní
	Rámcové cíle	Dílčí cíle v oblastech	Klíčové kompetence	Dílčí výstupy (poznatky, dovednosti, hodnoty, postoje)
	1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání	1. biologické	1. K UČENÍ	1. biologické
	2. osvojení hodnot	2. psychologické	2. K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	2. psychologické
	3. získání osobnostních postojů	3. interpersonální	3. KOMUNIKATIVNÍ	3. interpersonální
		4. sociálně-kulturní	4. SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	4. sociálně-kulturní
		5. enviromentální	5. ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ	5. enviromentální
VZDĚLÁVACÍ OBSAH				
Dítě a jeho tělo Dítě a jeho psychika Dítě a ten druhý Dítě a společnost Dítě a svět				

Pro etapu předškolního vzdělávání jsou za *klíčové* považovány tyto *kompetence*:
Předpokládá se, že pro dítě předškolního věku mohou být dosažitelné *klíčové kompetence v následující úrovni*:

KOMPETENCE K UČENÍ

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMU

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

KOMUNIKATIVNÍ KOMPETENCE

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jím učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ KOMPETENCE

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky

- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

ČINNOSTNÍ A OBČANSKÉ KOMPETENCE

Dítě ukončující předškolní vzdělávání

- se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Úroveň kompetencí, obecně dosažitelná dítětem ukončujícím předškolní vzdělávání, vyjadřuje očekávaný *vzdělávací přínos předškolního vzdělávání*, tedy to, čím může předškolní zařízení přispět k výbavě dítěte pro celoživotní učení dříve, než dítě zahájí povinné školní vzdělávání. Soubor klíčových kompetencí, stanovených RVP PV je ve svém celku ideálem, k němuž většina dětí s největší pravděpodobností nedospěje a patrně asi dospět nemůže. To ani není smyslem jejich formulování.

Soubor klíčových kompetencí nabízí pečujícím osobám a pedagogickým pracovníkům poměrně jasnou představu, kam směřovat, oč usilovat. Slouží především *k vymezení odpovídajícího vzdělávacího obsahu jako prostředku k jejich vytváření* (na úrovni rámcové, popř. i školní).

V současném předškolním vzdělávání představuje hlavní prostředek vzdělávání dítěte předškolním zařízením. Stejně jako na dalších vzdělávacích úrovních je formulován v podobě „učiva“ a „očekávaných výstupů“. Základní charakteristikou je integrovaná podoba a činnostní povaha tzn. vzdělávací obsah je vnitřně propojený celek; učivo je nahrazeno termínem „vzdělávací nabídka“, která vyjadřuje formu prezentace „učiva“ dítěti. Očekávané výstupy mají činnostní povahu.

Podstatou PVP je vzdělávací obsah, který je vytvořen na základě pedagogicko-psychologické odbornosti týmu pečujících osob dětské skupiny ROZUM s využitím moderních konceptů Instrumentálního obohacování prof. R. Feuersteina a metody Videotrénink interakcí.

Vzdělávací obsah PVP se stanovuje pro celou věkovou skupinu společně, tj. pro děti ve věku od 18 měsíců do 6 (7) let. Představuje kompaktní, *vnitřně propojený celek*, jehož členění vychází z metodiky Instrumentálního uvědomování, kdy jednotlivé instrumenty tvoří vzdělávací nabídku (učivo), očekávané výstupy vyplývají z RVP PV a mají činnostní povahu.

V rámci integrovaných bloků je realizována vzdělávací nabídka vyplývající z RVP PV, která je uspořádána do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Tyto oblasti jsou nazvány: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět.

Vzdělávací oblast	Vzdělávací cíle	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy
DÍTĚ A JEHO TĚLO Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.	✓ uvědomění si vlastního těla ✓ rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí ✓ rozvoj a užívání všech smyslů ✓ rozvoj fyzické i psychické zdatnosti ✓ osvojení si věku přiměřených praktických dovedností ✓ osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě ✓ osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí ✓ vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu	✓ lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.) ✓ manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním ✓ zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) ✓ smyslové a psychomotorické hry ✓ konstruktivní a grafické činnosti ✓ hudební a hudebně pohybové hry a činnosti ✓ jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod. ✓ činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí ✓ příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků ✓ činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí ✓ příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí	✓ zachovávat správné držení těla ✓ zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku) ✓ koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou ✓ vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu ✓ ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem ✓ vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) ✓ ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) ✓ zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.) ✓ zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) ✓ pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o

			narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem ✓ rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých ✓ mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy ✓ mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde případně potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) ✓ zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení. Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“:			
Jazyk a řeč	✓ rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) ✓ rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu	✓ artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti ✓ společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového	✓ správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči ✓ pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno ✓ vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách

	✓ osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)	- materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) ✓ komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv ✓ samostatný slovní projev na určité téma ✓ poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů ✓ vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo ✓ přednes, recitace, dramatizace, zpěv ✓ grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen ✓ prohlížení a „čtení“ knížek ✓ hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest ✓ činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)	✓ vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se) ✓ domluvit se slovy i gesty, improvizovat ✓ porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách) ✓ formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat ✓ učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí) ✓ učit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) ✓ sledovat a vyprávět příběh, pohádku ✓ popsat situaci (skutečnou, podle obrázku) ✓ chápat slovní vtip a humor ✓ sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech ✓ utvořit jednoduchý rým ✓ poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma ✓ rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci ✓ sledovat očima zleva doprava ✓ poznat některá písmena a číslice, popř. slova ✓ poznat napsané své jméno ✓ projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace;	✓ rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie	✓ přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování ✓ záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar,	✓ vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (nového, změněného, chybějícího) ✓ záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost ✓ poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno

	✓ rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření) ✓ posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.) ✓ vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení ✓ osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla) ✓ vytváření základů pro práci s informacemi	materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí ✓ motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností ✓ konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.) ✓ spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty ✓ smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. ✓ námětové hry a činnosti ✓ hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) ✓ řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant ✓ hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové) ✓ činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.) ✓ činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce) ✓ hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině ✓ činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci ✓ činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním	✓ přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje ✓ zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) ✓ vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení ✓ postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí ✓ chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídít soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.) ✓ chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase ✓ učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit ✓ řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ ✓ nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným ✓ vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

		řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.	
Sebepojetí, city a vůle	✓ poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti) ✓ získání relativní citové samostatnosti ✓ rozvoj schopnosti sebeovládání ✓ rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat ✓ rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit ✓ rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání ✓ získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	✓ spontánní hra ✓ činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu ✓ činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné ✓ činnosti nejrozličnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení ✓ příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání ✓ cvičení organizačních dovedností ✓ estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další) ✓ sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte ✓ cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti) ✓ hry na téma rodiny, přátelství apod. ✓ výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.) ✓ činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní ✓ dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické	✓ odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory ✓ uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je ✓ rozhodovat o svých činnostech ✓ ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování ✓ vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod. ✓ uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky) ✓ přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky ✓ prožívat radost ze zvládnutého a poznatého ✓ vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení ✓ respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti ✓ zorganizovat hru ✓ uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí ✓ prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)

		vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.) ✓ činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních	✓ být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem ✓ těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním ✓ zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)
DÍTĚ A TEN DRUHÝ Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.	✓ seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému ✓ osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem ✓ posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.) ✓ vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.) ✓ rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních ✓ rozvoj kooperativních dovedností ✓ ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými	✓ běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým ✓ sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy ✓ společenské hry, společné aktivity nejrozumnějšího zaměření ✓ kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách ✓ společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému ✓ aktivity podporující sblížování dětí ✓ aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.) ✓ hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého ✓ činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě ✓ hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. ✓ činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)	✓ navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat ✓ s ním vhodným způsobem, respektovat ho ✓ porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad ✓ přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství ✓ odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná ✓ uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je ✓ chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené ✓ uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou ✓ spolupracovat s ostatními ✓ dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla ✓ respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.

		✓ hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých ✓ četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením	✓ vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.) ✓ bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. ✓ chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
DÍTĚ A SPOLEČNOST Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti sociálně-kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.	✓ poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí ✓ rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané ✓ rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny ✓ vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách ✓ seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije ✓ vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností ✓ vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat ✓ rozvoj společenského i estetického vkusu	✓ běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování ✓ aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy ✓ spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě ✓ různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích ✓ přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.) ✓ tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. - podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu ✓ receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) ✓ setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a	✓ uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) ✓ pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat ✓ chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé ✓ začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti ✓ porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých ✓ adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody ✓ vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

		uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě ✓ hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává ✓ aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí ✓ hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.) ✓ aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.) ✓	✓ utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti) ✓ chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí ✓ dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově ✓ uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají) ✓ zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod. ✓ vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) ✓ zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) ✓ vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými

			hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)
DÍTĚ A SVĚT Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.	✓ seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu ✓ vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách ✓ poznávání jiných kultur ✓ pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit ✓ osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy ✓ rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách ✓ rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám ✓ vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí	✓ přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety ✓ aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů) ✓ sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé ✓ poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím ✓ hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat ✓ praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává ✓ přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období) ✓ práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií	✓ orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí) ✓ zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.) ✓ uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc) ✓ osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi ✓ mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte ✓ vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) ✓ všímat si změn a dění v nejbližším okolí ✓ porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

		✓ kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování) ✓ praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami) ✓ využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte - k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice ✓ pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.) ✓ ekologicky motivované herní aktivity (ekohry) ✓ smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí	✓ mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí ✓ rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně ✓ pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

7. Evaluační systém a pedagogická diagnostika

Pro rozvoj dětské skupiny v souladu a nároky na předškolní vzdělávání v rámci stávající legislativy je nutné systematicky hodnotit jednotlivé oblasti, které mají přímou souvislost s předškolním vzděláváním. K tomu slouží autoevaluace, která je procesem vlastního průběžného vyhodnocování realizovaných vzdělávacích činností, podmínek i organizace. Poskytuje zpětnou vazbu ke korekci vlastní činnosti a současně slouží jako východisko pro další práci. Je nezbytnou a samozřejmou součástí práce v rámci dětské skupiny. Hodnocení probíhá **systematicky, komplexně a pravidelně, podle předem připraveného plánu.**

Pravidla hodnocení

7.1. Předmět evaluace

- soulad PVP s RVP PV;
- plnění cílů PVP;
- způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání (zpracování a realizace integrovaných bloků);
- práci pečujících osob formou jejich sebereflexe
- výsledky vzdělávání (pedagogická diagnostika);
- kvalitu podmínek vzdělávání v kontextu RVP PV.

7.2. Metody a techniky evaluace

- Pečující osoba pod metodickým vedením speciálního pedagoga průběžně a systematicky provádí posuzování *výsledků výchovy a péče* za využití metod a nástrojů pedagogické diagnostiky, jejímž prostřednictvím získává důležité informace o pokrocích dítěte. Výsledky pedagogické diagnostiky jsou součástí **Portfolia** každého dítěte, jakožto prostředkem zdokumentování vzdělávacích pokroků dítěte. Neoddělitelnou součástí portfolia je **dynamické hodnocení vývojového potenciálu dítěte**. Jedná se o způsob každodenního, dlouhodobého a systematického sledování dítěte, které pečující osobě pomáhá u dítěte včas zachytit případné problémy a vyvodit pod metodickým vedením speciálního pedagoga odborně podložené závěry pro jejich eliminaci a další rozvoj dítěte. Podle potřeby je možné využít intervence odborné pomoci, která je součástí poskytovaných poradenských ŠPZ Centrum ROZUM. Písemné záznamy, případně další doklady vypovídající o dítěti a jeho pokrocích jsou důvěrné a přístupné pouze pečujícím osobám, rodičům dítěte a pracovníkům poradenských služeb (psycholog, speciální pedagog, ergoterapeut). Obsah portfolia je využíván jako podklad při tvorbě individuálního plánu rozvoje dítěte pro komunikaci a spolupráci s rodiči. Důležitým ukazatelem výsledků vzdělávací činnosti jsou klíčové kompetence rozpracované do podoby očekávaných výstupů. Na základě zjištěných poznatků ředitelka a ostatní pracovníci nejen navrhnou a provádějí potřebné úpravy vzdělávacích podmínek, ale také projektují vlastní výchovně-vzdělávací činnost zaměřenou na rozvoj klíčových kompetencí dítěte.
- Autoevaluace pracovníka probíhá formou sebereflexe ve dvou rovinách, a to v rovině osobního a odborného rozvoje v rámci týmové supervize a v rámci kazuistické supervize v rovině hodnocení výsledků výchovy a péče o děti.

7.3. Časový plán (konkrétní termíny či frekvence hodnocení)

Vedení Portfolia a dynamické hodnocení – průběžně

Kazuistická supervize 1x týdně

Týmová supervize 1x měsíčně

Výroční hodnocení

7.4. Odpovědnost dalších osob

Do hodnocení podmínek výchovy, péče a vzdělávání jsou zapojeni všichni zaměstnanci ústavu, rodiče i partneři ústavu.

Projednáno a schváleno pracovníky Ústavu ROZUMU, z. ú 29. srpna 2025

V Kostelci nad Černými lesy dne 1.9. 2025

PhDr. Vladislava Bártová